

16. **Quality management systems.** – Requirements: ISO 9001:2008. – [Second edition 2004]. – Geneva, 1999. – 27 p. – (International Standard).

17. **Regulation of the European Parliament** and of the Council on the voluntary participation by organisations in a community eco-management and audit scheme (EMAS), repealing regulation (EC) no 761/2001 and Commission Decisions 2001/681/EC and 2006/193/EC. – Strasbourg, 25 November 2009. – 160 p.

18. Weiss Ph. **Environmental management systems and certification** / Ph. Weiss, J. Bentlage // Book 4 in a series on Environmental Management. – The Baltic University Press, 2006. – 266 p.

Рецензент: д.е.н., професор Кравців С. В.

УДК 332

І. О. ТИМОШЕНКО

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

В статті розглядаються методичні підходи щодо оцінювання ефективності впровадження інноваційних проектів на регіональному рівні та висвітлено результати аналізу ефективності інвестування у науково-технічні розробки по регіонах України.

The article reviews the methodical approaches to evaluation of implementation of innovation and investment projects on a regional level, and highlights the results of efficiency analysis of investing in research and development creations in the regions of Ukraine.

Ключові слова: інноваційні проекти, науково-технічні розробки, науково-дослідницька діяльність, інвестиційна діяльність.

Постановка проблеми. Формування інвестиційної та інноваційної політики є однією з важливих передумов забезпечення економічного розвитку України, тому існує

©Тимошенко І.О. – здобувач Національного університету водного господарства та природокористування

необхідність дослідження суті, параметрів ефективності впровадження інноваційних проектів на регіональному рівні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання оцінки ефективності регіональної політики у інноваційній сфері досліджені науковцями Національного інституту Стратегічних досліджень при Президентові України та Інституту регіональних досліджень НАН України, зокрема: Ішук С.О., Кулініч Т.В., Уманець Т.В. та ін.

Метою статті є відпрацювання наукових підходів до оцінки ефективності регіональної політики інвестування в інновації.

Завдання та цілі статті. Відповідно до мети передбачено вирішити такі завдання : проаналізувати методи обробки даних при оцінці ефективності впровадження інноваційно-інвестиційних проектів на регіональному рівні; проаналізувати ефективність інвестування в інновації на прикладах регіонів України.

Виклад основного матеріалу. Головною передумовою ефективного впровадження інноваційної політики є забезпечення дієвого стимулювання пріоритетних проектів, у тому числі на конкурсних засадах за рахунок акумулювання наявних бюджетних ресурсів на фінансування регіональних інноваційних програм. Одним із механізмів стимулювання є утворення на місцевому рівні аналогів інвестиційних (венчурних) фондів, діючих на засадах залучення до інвестиційних процесів зацікавлених підприємств та установ.

Поглиблена оцінка ефективності впровадження інновацій у регіоні може розглядатись як інтегральний показник двох складових: *технологічного аудиту науково-дослідницької діяльності та аналізу ефективності інвестування в інновації у регіоні.*

Процес **технологічного аудиту науково-дослідної діяльності**, як складової наукового менеджменту і механізму комерціалізації досягнень науковців та капіталізації нематеріальних активів – винаходів, наукових відкриттів, наукових ідей в інтелектуальний продукт, є всесвітньою практикою, обумовленою об'єктивними закономірностями науково-технічного розвитку. Ефективність науково-дослідних розробок, її результативність та інноваційність, оцінюються

шляхом застосування різних систем індикаторів, оскільки не існує універсальної, нормативно врегульованої методики оцінювання результатів науково-дослідної діяльності за всіма можливими критеріями. Відтак, на думку автора, у оцінці науково-дослідної діяльності повинні віддзеркалюватись інтегральні складові результативності, отримані на основі звітних даних підприємств: фінансування та виконання науково-дослідних розробок, звітності щодо патентних досліджень, інші щорічні звіти. Статистичний метод оцінки результативності НДР є найбільш достовірним з позиції максимального охоплення великої кількості підприємств, організацій, що дає можливість отримати найточніший результат. Виходячи з цього, автором пропонується визначити п'ять ключових критеріїв оцінки ефективності впровадження науково-дослідних розробок у регіоні: співвідношення загальних витрат на фінансування науково-технічних робіт (окремо - бюджетні видатки) до загального обсягу реалізованої інноваційної продукції; кількість поданих заявок на охоронні документи у Державному департаменті інтелектуальної власності України; кількість друкованих наукових робіт; кількість використаних раціоналізаторських пропозицій; кількість створених високих технологій.

Перший показник, який ще можна визначити як питому вагу витрат на науково-дослідну діяльність у загальному обсязі реалізованої інноваційної продукції, відіграє ключову роль, оскільки дає можливість оцінити прямий економічний ефект від інвестування у науково-технічні розробки в регіоні. Проте, при застосуванні індикатору питомої ваги науково-технічних розробок у загальному обсязі реалізованої інноваційної продукції регіону слід зважати на регіональний розподіл мережі наукових, науково-дослідницьких установ технічного профілю (більшість із них зосереджена у промислово розвинутих регіонах) та розробки цих установ широко впроваджуються на території усієї України. Інші запропоновані для результативної оцінки статистичні показники (кількість поданих заявок на охоронні документи, кількість друкованих наукових робіт, кількість використаних раціоналізаторських пропозицій та кількість створених високих технологій) служать у якості допоміжних критеріїв

для оцінювання результатів регіональної інноваційно-інвестиційної активності. У даному випадку йдеться про застосування *описово-творчого методу оцінки даних* на прикладі аналізу розрахунків показників 2011-2012 рр., що продемонстровано таблиці 1.

Порівняльний аналіз результативності інвестування у науково-технічні розробки по регіонах України за методологією визначення питомої ваги обсягу загальних і бюджетних витрат на них у обсязі реалізованої інноваційної продукції дає можливість із високою достовірністю виявити головні тенденції, які необхідно враховувати при прийнятті управлінських рішень у сфері інновацій органами загальнодержавного і регіонального управління. Включення до аналізу даних показників двохрічного періоду досліджень обумовлюється середньою тривалістю першого етапу життєвого циклу інноваційного проекту (1-3 роки), який включає саме наукову складову проекту.

Аналіз ефективності витрат на науково-технічні розробки здійснено автором на базі статистичної інформації за 2010-2011 рр. з позиції оцінки співвідношення витрат (у тому числі бюджетних) на науково-технічну діяльність до загального обсягу реалізованої інноваційної продукції. Звертає на себе увагу нерівномірність розподілу по регіонах співвідношення витрат на НТР до обсягу реалізованої інноваційної продукції, що зайвий раз підкреслює існування потужних центрів науково-технічної активності (див. виділені регіони у табл.1), які окрім обслуговування великих галузевих промислових підприємств цих регіонів забезпечують проведення наукових розробок на замовлення підприємств з інших областей, міст. Зокрема, науково-дослідні установи Києва та Харківської області витрачають на фінансування науково-технічних робіт, відповідно, у 1,4 та 1,2 рази більше ніж виробляється інноваційної продукції в цих регіонах. Значною є питома вага наукових досліджень у реалізованій промисловій продукції Автономної Республіки Крим, Дніпропетровської, Київської, Львівської та Одеської областей.

Таблиця 1

Оцінка результативності витрат на НТР

Регіон	Обсяг реалізованої інноваційної продукції 2010-2011, млн.грн.	Обсяг фінансування НТР 2010-2011, млн.грн.	Співвідношення витрат на НТР до обсягу продукції, %	Обсяг бюджетного фінансування НТР 2010-2011, млн.грн.	Співвідношення бюджетних витрат на НТР до обсягу продукції, %
АР Крим	483,9	299,6	61,9	165,3	34,1
Вінницька	698,2	108,2	15,5	35,5	5,1
Волинська	814,4	42,0	5,2	20,3	2,5
Дніпропетровська	1958,8	1548,0	79,0	367,7	18,8
Донецька	8701,0	1054,0	12,1	291,9	3,4
Житомирська	656,2	41,4	6,3	22,1	3,4
Закарпатська	1797,1	56,9	3,2	51,4	2,9
Запорізька	4469,3	930,0	20,8	49,5	1,1
Івано-Франківська	1470,6	129,8	8,8	33,2	2,3
Київська	1422,8	470,1	33,0	288,0	20,2
Кіровоградська	813,5	64,6	7,9	10,3	1,3
Луганська	9258,7	282,0	3,1	50,3	0,5
Львівська	831,0	600,5	72,3	347,7	41,8
Миколаївська	2184,4	529,5	24,2	69,3	3,2
Одеська	770,4	396,6	51,5	247,0	32,1
Полтавська	21126,4	120,8	0,6	47,9	0,2
Рівненська	205,6	25,2	12,3	15,8	7,7
Сумська	3486,1	223,4	6,4	43,5	1,2
Тернопільська	746,9	29,7	3,9	15,0	2,0
Харківська	2802,2	3371,2	120,3	1044,0	37,3
Херсонська	917,3	86,0	9,4	57,5	6,3
Хмельницька	325,1	13,8	4,3	11,2	3,5
Черкаська	2820,9	111,3	3,9	41,0	1,5
Чернівецька	331,9	69,9	21,1	38,3	11,5
Чернігівська	1305,9	66,1	5,1	35,7	2,7
м. Київ	5389,2	7686,3	142,6	4136,4	76,8
м. Севастополь	296,3	229,4	77,4	79,8	26,8
По Україні	76084,3	18587,0	24,4	7615,1	10,0

Джерело: систематизовано автором на основі статистичних даних [2]

Що стосується ефективності бюджетних витрат на науково-технічні розробки у загальнодержавному вимірі, то статистика свідчить про те, що у середньому по Україні на одну гривню бюджетних видатків припадає обсяг реалізованої інноваційної продукції у сумі десять гривень. Загалом, відповідно до проведеного автором дослідження, науково-дослідна складова становить четверту частину (близько 25%) вартості кінцевого інноваційного продукту промислових підприємств України.

Друга група оціночних індикаторів ефективності впровадження науково-дослідної діяльності в регіоні налічує чотири щорічні статистичні показники: кількість заявок на видачу охоронних документів у Державному департаменті інтелектуальної власності України, кількість друкованих наукових робіт, кількість використаних раціоналізаторських пропозицій, кількість створених у регіоні високих технологій.

У даному випадку автором пропонується здійснювати *рейтингову оцінку ефективності науково-дослідної діяльності* шляхом порівняння відхилення значень показників за кожним конкретним регіоном від їх найкращих значень за регіонами за відповідний звітний період. У подальшому – проводити ранжування регіонів від першого (найкраще значення показника – найвища ефективність) до 27-го (найгірше значення показника – найнижча ефективність) місця [4].

Оцінку пропонується проводити на основі підрахунку відносних відхилень показників кожного регіону від максимальних та мінімальних значень таких показників інших регіонів за формулою (1):

$$R_j = \sum_{i=1}^n \frac{X_{ij} - X_{\min i}}{X_{\max i} - X_{\min i}} \quad (1)$$

де R_j – сума рейтингових оцінок конкретного регіону за кожним із чотирьох показників;

X_{ij} – значення i -го показника j -го регіону;

$X_{\max i}$ – максимальне значення i -го показника;

$X_{\min i}$ – мінімальне значення i -го показника.

Визначення середнього арифметичного значення суми рейтингових оцінок конкретного регіону за чотирма показниками результативності науково-дослідної діяльності здійснюється за формулою (2):

Таблиця 2

Оцінка результативності науково-дослідної діяльності

Регіон	Кількість заявок на видачу охоронних документів	Кількість друкованих робіт	Кількість використаних раціоналізаторських пропозицій	Кількість створених високих технологій	Rsrj – сума рейтингових оцінок
Висока результативність науково-дослідної діяльності					
м. Київ	2523	91872	1152	132	0,17
Донецька	643	28429	3784	42	0,53
Дніпропетровська	592	21183	3184	49	0,59
Харківська	1225	51176	485	30	0,65
Достатня результативність науково-дослідної діяльності					
Запорізька	196	9809	502	28	0,87
Луганська	411	12729	417	11	0,88
Львівська	324	21525	331	5	0,88
Одеська	394	16553	635	1	0,88
АР Крим	189	8833	315	17	0,91
Київська	122	1872	887	13	0,91
Середня результативність науково-дослідної діяльності					
Миколаївська	177	5150	26	23	0,93
Вінницька	473	6025	70	2	0,94
Полтавська	189	9947	205	6	0,94
Івано-Франківська	153	7341	106	10	0,95
Сумська	148	7134	43	13	0,95
Тернопільська	140	8154	12	12	0,95
Херсонська	137	3799	13	15	0,95
Нижча від середнього результативність науково-дослідної діяльності					
Житомирська	23	3409	8	13	0,97
Закарпатська	137	2780	62	6	0,97
м. Севастополь	61	2452	12	11	0,97
Хмельницька	102	5748	5	0	0,98
Волинська	74	6122	11	3	0,98
Рівненська	112	2968	11	0	0,98
Черкаська	39	6247	97	0	0,98
Чернігівська	25	4611	15	4	0,98
Чернівецька	120	6973	6	0	0,98
Кіровоградська	123	1862	1	1	0,99

Джерело: систематизовано автором на основі статистичних даних [3]

$$R_{\text{срj}} = \frac{R_j}{4}, \quad (2)$$

де $R_{\text{срj}}$ - середнє арифметичне суми рейтингів конкретного регіону за чотирма показниками результативності науково-дослідної діяльності.

Для проведення розрахунків автором взято за основу діючу методологію проведення узагальненої оцінки результатів соціально-економічної діяльності Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій (Постанова Кабінету Міністрів України від 9 червня 2011 року № 650 [1]).

Найкращим, тобто найбільш ефективним з позиції результативності науково-дослідної діяльності, вважається регіон, середнє арифметичне значення суми рейтингових оцінок якого має найнижче значення. Ранжування регіонів відбувається за такими параметрами – висока, достатня, середня та нижча від середньої результативність науково-дослідної діяльності.

Спостерігається кореляція отриманих результатів у таблицях 1 та 2, що додатково підтверджує доцільність диверсифікації методів оцінки ефективності регіонального інноваційного розвитку за рейтинговою та описово-творчою методологією. В обох випадках простежуються особливості диференціації регіонів України за рівнем науково-технічної та науково-дослідної активності. Зокрема, отримані результати додатково доводять факт існування регіональних центрів науково-технічного розвитку із достатньо високими показниками результативності науково-дослідної діяльності (м.Київ, АР Крим, Дніпропетровська, Донецька, Запорізька, Київська, Луганська, Львівська, Одеська та Харківська області), що обумовлено наявністю потужного виробничого потенціалу у цих регіонах та, відповідно, високим рівнем комерціалізації наукових розробок.

Що стосується десяти регіонів із нижчою від середньої результативністю науково-дослідної діяльності, об'єктивним поясненням цього є значно менша концентрація великих промислових підприємств - традиційних споживачів широкого спектру науково-дослідних розробок, ніж на сході та у центрі України. Відтак, мережа наукових установ технічного

профілю у цих регіонах є менш розгалуженою та здебільшого орієнтована лише на локальні галузеві сегменти регіональної економіки.

Аналіз ефективності інвестування в інновації.

Вихідними даними для аналізу ефективності інвестування в інновації має бути низка важливих показників, які характеризують напрями інноваційних витрат, питому вагу інноваційно активних підприємств у загальній кількості промислових підприємств, а також рівень впровадження технологічних процесів.

За даними статистичних обстежень вітчизняних підприємств за європейською методологією один із головних напрямів інноваційних витрат полягає у придбанні нових машин, обладнання та програмного забезпечення для виробництва нових або значно поліпшених продуктів і послуг. Про це у своїх звітах за останні 4 роки статистичних спостережень в Україні повідомляють більш як три чверті підприємств (76,2% у 2011 р.) з технологічними інноваціями, водночас, витрати на фінансування зовнішніх та внутрішніх науково-дослідних робіт інноваційно активними підприємствами становить 12-14 відс. (13,7% у 2011 р.) [2]. Характерно, що період кризи 2009-2010 рр. суттєво вплинув на джерела фінансування інноваційної діяльності в промисловості, зокрема, якщо у 2008 році підприємства активно залучали кредитні ресурси для технологічного оновлення виробництв (період «кредитного буму») і тому частка кредитних коштів у загальному обсязі фінансування складала понад 85%, то у 2010 році практично 95% інноваційних витрат здійснювалось за рахунок власних фондів підприємств.

Неспівставно низьким є рівень бюджетної підтримки вітчизняних інноваційних проектів - 1,1% від загального обсягу фінансування для 3,7% підприємств від загальної кількості інноваційно активних підприємств за даними 2011 року, в той час як міжнародний досвід вказує на ефективність застосування широкого спектру стимулюючих механізмів в рамках урядових програм.

Базуючись на низці ключових статистичних показників розвитку регіонів у сфері інновацій (кількість підприємств, що реалізовували інноваційну продукцію, загальний обсяг витрат

Таблиця 3

Оціночні індикатори результативності регіонального інноваційного розвитку

Region	Кількість підприємств, що реалізували промислову продукцію, 2011 р.	Кількість підприємств, що реалізували інноваційну продукцію, 2011р.	Співвідношення 3 / 2, %	Загальний обсяг витрат на інноваційну діяльність 2010-2011 (млн. грн.)	Обсяг реалізованої інноваційної продукції 2010-2011 (млн. грн.)	Співвідношення 5 / 6, %	Впроваджено нових технологічних процесів 2010-2011
АР Крим	321	24	7,5	4638,6	483,9	у 9,6 р.б.	98
Вінницька	298	32	10,7	134,6	698,2	19,3	63
Волинська	225	19	8,4	187,0	814,4	22,3	25
Дніпропетровська	721	41	5,7	1330,4	1958,9	67,9	140
Донецька	804	58	7,2	3177,4	8701,0	36,5	149
Житомирська	334	26	7,8	787, 1	656,2	у 1,2 р.б.	63
Закарпатська	235	20	8,5	103,9	1797,1	5,8	14
Запорізька	421	63	14,2	929,0	4469,3	20,8	679
Лвано-Франківська	442	69	15,6	2243,3	1470,6	у 1,5 р.б.	83
Київська	473	31	6,5	283,0	1422,8	19,9	35
Кіровоградська	264	29	11,0	246, 4	813,5	30,3	56
Луганська	505	35	7,0	410,1	9258,7	4,5	72
Львівська	757	59	7,8	302,0	831,0	36,3	102
Миколаївська	404	28	7,0	922, 2	2184,4	42,2	66
Одеська	383	41	10,7	329,5	770,4	42,8	68
Полтавська	376	25	6,7	311,0	21126,4	1,5	40
Рівненська	257	22	8,6	91,1	205,6	44,3	16
Сумська	231	36	15,6	634,3	3486,2	18,2	196
Тернопільська	213	34	16,0	77,7	746,9	10,4	137
Харківська	795	83	10,4	1331,8	2802,2	47,5	1585
Херсонська	219	22	10,0	129,6	917,3	14,1	95
Хмельницька	354	49	13,8	1648,1	325,1	у 5,1 р.б.	86
Черкаська	312	46	14,7	49,8	2820,9	1,8	76
Чернівецька	210	22	10,7	90,2	331,9	27,2	16
Чернігівська	236	22	9,3	71,5	1306,0	5,5	35
м. Київ	487	98	20,1	1902,8	5389,2	35,3	551
м. Севастополь	73	9	12,3	16,9	296,3	5,7	7
По Україні	10350	1043	10,1	22379,4	76084,3	29,4	4553

Джерело: систематизовано автором на основі статистичних даних [2]

на інноваційну діяльність, обсяг реалізованої інноваційної продукції та кількість впроваджених нових технологічних процесів) автором пропонується здійснити оцінку результативності інноваційно-інвестиційних процесів в регіонах за відповідними відносними та абсолютними індикаторами, які систематизовано у таблиці 3.

При цьому загальний обсяг витрат на інноваційну діяльність, обсяг реалізованої інноваційної продукції та кількість впроваджених нових технологічних процесів просумовано за період 2010-2011 рр.

У якості першого відносного оціночного індикатора пропонується розглянути співвідношення по регіонам кількості підприємств, що реалізували інноваційну продукцію до загальної кількості промислових підприємств за двохрічний період 2010-2011 рр.

Аналіз наведених у таблиці 3 даних вказує на певні відмінності від усталеної класифікації промислових центрів сходу та півдня країни як найбільш інноваційно та науково активних регіонів України. Запропонований підхід дає можливість оцінити відносні показники розвитку, за якими можна оцінити власне ефективність впровадження інноваційної політики на регіональному рівні. Зокрема, вищою від середнього рівня по Україні відносно кількістю підприємств, що реалізували інноваційну продукцію, характеризуються такі центральні та західні регіони, як Вінницька, Івано-Франківська, Кіровоградська, Сумська, Тернопільська, Хмельницька, Черкаська та Чернівецька області. Водночас, окремі регіони зі значним інноваційним потенціалом та високою результативністю науково-дослідних робіт (Донецька, Дніпропетровська, Київська, Луганська та АР Крим) мають менш як 10% підприємств, що реалізовували інноваційну продукцію у загальній кількості працюючих промислових підприємств.

Значно більш строкатими є регіональні співвідношення загального обсягу витрат на інноваційну діяльність до обсягу реалізованої інноваційної продукції. Так, у низці регіонів витрати на інновації значно перевищують обсяги отриманої продукції (АР Крим – у 9,6 раза, Хмельницька область – у 5,1 раза, Івано-Франківська – у 1,5 раза, Житомирська – у 1,2 раза). З одного боку, логічним поясненням цього може бути

більш як двохрічна тривалість перших інвестиційних етапів життєвого циклу окремих інноваційних проєктів, який може охоплювати період 1-3 роки, однак, порівняльний аналіз таблиці 3 із оціночними даними щодо ефективності витрат на науково-дослідну діяльність (табл. 1) вказує на необхідність додаткового опрацювання системних причин виявлених регіональних дисбалансів. Як приклад, АР Крим є одним із регіонів із найбільшим співвідношенням витрат на науково-технічні розробки до обсягу реалізованої інноваційної продукції, що у повній мірі стосується й суттєвих бюджетних витрат на фінансування НТР у автономії. Разом з тим, тут є меншим (7,5%) у порівнянні з середнім по Україні (10,1%) співвідношення кількості підприємств, що реалізовували інноваційну продукцію до загальної кількості промислових підприємств, а також суттєво менша кількість впроваджених нових технологічних процесів, ніж у аналогічних за обсягом фінансування НТР областях та порівняно низький рейтинг серед регіонів за «технологічною готовністю» – 18-те місце із 27-ми за оцінками експертів (табл. 1).

Звичайно, динаміка зміни співвідношення між абсолютним обсягом реалізованих інноваційних продуктів та витратами на інноваційну діяльність є достатньо умовним показником, який автор дослідження пропонує розглядати лише для формування певних оціночних суджень щодо ефективності інноваційних витрат, адже інноваційні витрати у своїй більшості не розраховані на короткострокову перспективу у межах фінансового року. Разом із тим, наведені дані також говорять про структурну перебудову ринкової стратегії виробників, які значно скоротили інноваційні витрати у кризові 2009-2010 рр.

Розглянуті вище два підходи до оцінювання ефективності інноваційної діяльності (*рейтинговий та описово-творчий*) мають важливе значення, проте здебільшого вони базувалися на абсолютних та, частково, на відносних показниках. Зокрема, були розглянуті співвідношення витрат на науково-технічні розробки до обсягів інноваційної продукції, співвідношення кількості підприємств, що реалізували інноваційну продукцію до загальної кількості промислових підприємств, співвідношення загального обсягу витрат на інноваційну діяльність до обсягу реалізованої інноваційної продукції у регіональному зрізі. Відносні показники дають

можливість оцінити ефективність явища (або процесу) через співставлення отриманих досліджуваним об'єктом результатів із понесеними витратами, одержаними доходами і вкладеним капіталом.

При оцінюванні регіону з позиції ефективності організації інноваційних процесів та, відповідно, наявного потенціалу для залучення додаткових інвестицій, забезпечення стабільного впровадження інновацій важливим є комбінування оцінки відносних та абсолютних показників, у тому числі шляхом нормування останніх за чисельністю населення відповідної території. Вибір саме чисельності населення на певній території за основу при нормуванні показників розвитку інновацій та інвестицій пояснюється щільністю заселення областей України.

Висновки. Обґрунтовано застосування *рейтингового* та *описово-творчого методу обробки даних* при оцінці ефективності впровадження інноваційних проектів на регіональному рівні, аналіз яких дає можливість дослідити тенденції, динаміку змін системи абсолютних показників, а також фактори і чинники, що характеризують стан інноваційно-інвестиційних процесів в регіонах України.

Апробовано та уточнено підходи Інституту регіональних досліджень при Національній академії наук України щодо оцінки інвестиційної привабливості регіонів України при застосуванні до здійснення оцінки ефективності інноваційних процесів шляхом розрахунку *нормованих індексів*.

Бібліографія

- 1. Про запровадження проведення оцінки результатів діяльності Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій:** Постанова Кабінету Міністрів України від 9 червня 2011 року № 650 [Електронний ресурс] // Кабінет Міністрів України – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/650-2011-%D0%BF>
- 2. Звітна документація** [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/instr_1_innov_11.doc
- 3. Про затвердження Державної цільової економічної програми енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних**

видів палива на 2010-2015 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 1 березня 2010 року № 243 [Електронний ресурс] // Кабінет Міністрів України – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/243-2010-%D0%BF>

4. **Оцінка ефективності інвестиційної діяльності в регіоні** (методичні рекомендації) / Іщук С.О., Кулініч Т.В. /НАН України, Інститут регіональних досліджень. – Львів, 2011. – 25 с.

Рецензент: д.е.н., професор Павлов В.І.

УДК 338.532.42

А. І. ЧУПРИНА
О. В. ГРИЦЮК
Л. М. КОЦАН

ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ ЦІН В УКРАЇНІ: СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Розкрито особливості регулювання цін в Україні. Обґрунтовані питання, що стосуються методів державного регулювання цін, розглянуто політику ціноутворення в Україні.

The features of price regulation in Ukraine. Reasonable questions regarding methods of state regulation of prices, pricing policies examined in Ukraine.

Ключові слова: державне регулювання цін, цінова політика, пряме регулювання, непряме регулювання

Ціна забезпечує виникнення відповідних економічних відносин між суб'єктами ринку в процесі купівлі-продажу, а також зв'язок між виробництвом і споживанням. Роль ціни сьогодні як інструмента механізму антикризового управління на сучасному етапі зростає. Ціна забезпечує прибуток, рівень

©Чуприна А.І. – аспірант Національного університету водного господарства та природокористування;

©Грицюк О.В. –

©Коцан Л.М. –